

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p431-txt-root.pdf> (tilgået 01. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

P431:431

I Adresseavisen.

Der existerer, som bekjendt, hos os en Avis – »for Tænkere«. Maaskee studser Læseren, seer forundret paa mig, spørgende »hvad er det for en Avis?« Nu, den har ogsaa et andet Navn; og saasnart jeg nævner det, er den kjendt af Enhver. Jeg mener »Adresseavisen«. Og sandt er det dog, er det ikke en Avis for Tænkere, saa er det en Avis for Speculanter. Her er Stedet, hvor den talrige, agtværdige Classe i Samfundet »de Næringsdrivende« speculere, og speculere – i Publikum^a; her speculerer Urtekræmmeren i Publikum, og Modehandleren og Grønthandleren og Boghandleren, og Skomageren i Publikum^b o: s: v: . Og som kjert Barn har mange Navne, saaledes har dette kjere Barn Publikum, mange mange Navne: det ærede, det høistærede,^c det høistærede ærede dannede, det gentile, det udvalgte, det store, det oplyste og atter igjen^d det ærede, det høistærede, det høistærede dannede og dannede høistærede^e Saaledes er det til daglig Brug i Adresseavisen, hvor der af Speculanter speculeres i Publikum.

Men igaar er der optraadt en Tænkere i Adresseavisen – han har formodentligen været af den Mening, at det er Avisen »for Tænkere«, især for Tænkere, der tænke over det Begreb »Publikum«,^f

Han opstiller to Sætninger og underskriver sig derpaa:^g Invalid. Det er ikke nogen glimrende Bortgang! Dog maaskee ere de to Sætninger han opstiller i den Grad sande, at det er ved at have født noget saa sandt^h, han er blevet afkræftet og Invalid. Nei, Dette kan ikke forklare Underskriften. Derimod er der en vis Mening i det Hele, naar man forvisser sig om, at de tvende opstillede Sætninger ere aldeles invalide – saa er det jo ganske i sin Orden, at de ere af en Invalid.

Hans første Sætning er: naar Een paastaaer, at Publikum har Uret gjør han sig latterlig. Hvorledes? Altsaa antaget, at Publikum en Gang har Uret – og ufeilbart er dog vel Publikum ikke – saa maa Een ikke sige det, nei – dette er tydeligt Forfatterens Mening – saa maa det siges i Publikums Navn, saa skal Een paatage sig at kalde sig »Publikum« og sige – i Publikums Navn! – Publikum har Uret. Det er nemlig ikke latterligt. Jeg troede, at det er en evig Consequents, at den Sætning »Publikum er Usandheden« kan kun – consequent – siges af Een, uden at deraf følger, at enhver Een, der siger det, har Ret. Men i Publikums Navn kan det ikke siges, thi siges det i Publikums Navn, siges der jo: Publikum har Ret.

a , nogle med andre uden smaalig Jalousie, nogle snart med snart uden

b , og Børstenbinderen, og noken Børstenbinder ikke uden en lille smule Jalousie

c det ærede høistærede,

d med feed Skrift:

e , og atter igjen med Lapidar Stiil og paa tvært med udstrakte Arme: det ærede, det høistærede dannede og dannede høistærede dyrebare Publikum o: s: v:

f hvad jeg virkelig har gjort.

g Forfatter af Invaliden. I dette Sidste maa man give ham Medhold; thi de tvende Sætninger han opstiller i sit Inserat, ere invalide, saa han, som Forf. af dette Inserat, med Rette kan kaldes Forf. af Invaliden.

h af sig

Den næste Sætning er: og sæt saa Ingen kjøber Bogen (af denne Ene, der paastaaer, at Publikum har Uret) hvad saa? Forfatteren eller Tænkeren i Adresseavisen siger ikke mere, han mener vel, at Enhver, at Alle og Enhver, og især et æret, høistæret, høistæret dannet gentilt Publikum selv vil kunne besvare sig Spørgsmaalet. Hvad mig angaaer, jeg kan ogsaa; men mit Svar er dog maaskee anderledes end han mener. Antaget, at det virkelig er saa, at slet Ingen kjøber Bogen hvad beviser saa det? slet Intet. Ja, havde Forfatteren beraabt sig paa Publikum, saa var der dog noget i den Indvending (antaget at den er sand) at Ingen kjøber hans Bog. Men Forfatteren paastaaer jo (ifølge hvad Tænkeren i Adresseavisen angiver) at Publikum har Uret – saa er det jo ganske i sin Orden at Publikum ikke kjøber, intet Modbeviis mod Forfatteren. Tænkeren i Adresseavisen troer aabenbart fuldt og fast paa Publikum. Om Noget er Sandhed afgjøres ved om det har Publikum^f. Nu opstiller En den Sætning: Publikum har Uret. Om dette er Sandhed, siger Tænkeren i Adresseavisen, skal vi faae at see. Dersom nemlig denne Bog sælges godt – saa har Manden Ret. Ja godt nok; men saa har jo Publikum ikke Uret, og det var det Manden sagde – altsaa har Manden Uret, og Publikum har Ret, og hans Sætning om at Publikum har Uret, blev ikke beviist ved den rivende Afsætning men modbeviist.

Naar Alt kommer til Alt, denne Mand i Adresseavisen er dog egl. ikke en Tænkere, han er bestemt kun en Speculant, maaskee en literairt Næringsdrivende der speculerer i Publikum og glemmer, at en Bogs Afsætning ikke afgjør, om Forfatteren har Ret eller Uret, men kun om han har Profit eller ikke. Og denne Adresseavisens Hoved og Grundsætning: at hvorvidt der er Profit forbunden med Noget, beroer paa, hvorvidt det har Publikum^j. Og Gud veed, det er, efter mine Begreber, en yderst ærlig Sag, at en Næringsdrivende er om sig. Noget ganske Andet er det, naar man vil overføre denne hele Betragtning af Livet paa Spørgsmaalet om Sandhed. Dog dette forskylder den talrige, agtværdige Classe i Samfundet^k ordentligviis ikke.^[1] ~~At der er foragteligt Næringsdrivende beviser Intet mod denne Classes Agtværdighed, saa lidet som Skøgers Tilværelse beviser, at den danske Qvinde ikke er ærbar. Sandeligen nei! Men gid Samfundet efterhaanden maatte lære med samme Sikkerhed at vise de litteraire Skøger udenfor, som det borgerlige Selskab udviser de Prostituerede. Der er dog ingen, ingen Sammenligning mellem hvad Skade en Skjøge gjør^m, og hvad Skade disse litteraire Skøger gjøre ved at faldbyde deres Aand.~~

P431:432:1

I Adresse-Avisen.

P431:432:2

~~i en Sætning der aabenbart er mislig, hvorimod, hvad der er Adresseavisens Hoved og Grundsætning, kan være ganske sandt: at hvorvidt der er Profit forbunden med Noget, det beroer paa, hvorvidt det har Publikum.~~

j, den er ganske sand.

k de Næringsdrivende

[1] Ny Udgang Men apropos, er det nu ogsaa vist, at den Bog, til hvilken der sigtes i Inseratet, at den, som Tænkeren siger, ikke sælges, slet ikke sælges, at »Alle« tænke, det er besynderligt, at »Ingen« kjøber den. Sæt det var Usandhed. Ja, ~~der falder mig Noget ind, hvad om den just kjøbtes – og derfor dette Inserat. Sæt Forf. af Inserat veed det, maaskee er det saa just derfor han ivrer mod det at være »ene« om, at paastaae, at Publikum har Uret, maaskee mener han (hvad hiin Forf. vel neppe har tænkt paa) at der er Noget at profitere, at man da godt kunde være To, maaskee endog »nogle Stykker« om Profiten, at der til en Afvexling kunde vindes Publikum for den Sætning, at Publikum – og saa vil sku Tænkeren i Adresseavisen være med.~~

m ved at faldbyde sit Legeme

Denne lille Opsats havde jeg henkastet strax efter at have læst Avisen. Der var Eet og Andet, som kunde vække en Formodning om, at det muligt var møntet paa mig ((det om Publikum; at Bogen kostede 4 M (det gjør »til Selvprøvelse) Underskriften »Invaliden« o: s: v:)). Og i en vis Forstand var det maaskee ikke saa uheldigt, engang at have faaet den Situation at belyse det om Publikum i Modsætning til - Adresseavisen.

Imidlertid maatte jeg dog naturligviis først sikkre mig en Vished. Saa spurgte jeg Gjødvad, hvad det var. Han vidste strax Beskeed: Inseratet er af Lector Buchvald; der virkelig har skrevet en Bog, som hedder »Invaliden« og koster 4 M.

Dette er naturligviis releverende. Forresten, da jeg ikke vidste at der var en virkelig Bog som heed Invaliden, var det ganske naturligt, at jeg kom til at tænke paa, hvad Goldschmidt i sin Tid bragte op i Corsaren, og senere ogsaa har hentydet til, at jeg skulde være blevet en »Invalid« i Kampen med Publikum; saaledes stod der til Slutning i Nord og Syd Noget om, at det gjaldt at høre op i rette Tid, at man ikke blev sine egne Ideers Invalid.